

ХРОНІКА

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКОГО

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

Третій квартал: вересень—грудень.

Зміст: Засідання Виділу. — *Засідання секцій. (Денис Корень — Повстанє Мартина Пушкаря. Михайло Зубрицький — Село Мишанець, старосамбірського повіта. Іван Крипакевич — Русини власителі у Львові в першій пол. XVI в. В Герасимчук — Перед чуднівською кампанією. Др. С. Томашівський — Словацький висланник на Україні (1708—1709). Хв. Срібний — Дневник Велевіцкого як джерело української історії. Др. І. Франко — Наливайко в мідянім биці. О. Мих. Зубрицький — Пачкарство бакуну в горах у Галичині. Зенон Кузеля — Угорський король Матвій Корвін в славянській устній словесности і розбір мотивів, звязаних з його іменем. А. Кримський — Деякі непевні критерії для діалектологічної класифікації староруських рукописів. Борис Грінченко — До історії Кулішевих Досвіток. Михайло Тершаковець — Короледворська рукопись в перекладі Маркіяна Пашкевича. Володимир Перетц — Матеріали до історії української літературної мови. Мих. Мочульський — Олександр Козловський. Літературний нарис. Зенон Кузеля — Славянські балади на тему хлопець перебираєть ся в жіночу одіж або уживає иньших підступів, щоби дістати ся на вічліг до кімнати дівчини і звести її. Сергій Єфремон — Офіційальна російська критика на Шевченка з 1865 р. М. Тершаковець — Причинок до студій над Марк. Пашкевичем. Др. В. Щурат — Грунвальдська пісня. Ю. Гурняк — О проводі тепла цукру в воднім розчині. Н. Садовський — Зведене інтегралів еліптичних). — Засідання комісій. — Записка проф. М. Грушевського в справі видання корпусу матеріялів до історії козаччини. — Справозданє етнографічної експедиції 1905 р. — Справозданє з бібліотеки. — Нові видання Товариства.

Засідання Виділу.

ХІІІ зас. дня 4 вересня.

1) Наслідком виїзду члена Виділу др. Д. Лукіяновича подкако до Виділу дра П. Рондяка аж до повороту дра Лукіяно-

Записка

предложена археографічній комісії проф. Грушевським в справі
видання корпусу матеріалів до історії козаччини.

Студіювання історії козаччини, цього найбільш голосного й яскравого, коли не найбільш інтересного періоду історії України, стрічаєть ся з великою перешкодою в браку джерел, і се, разом з иньшими обставинами, служить причиною, що сучасний стан нашого знання цього періоду далеко не відповідає його важности й інтересу.

Одинокий більший і систематичний хоч односторонній (обмежений самими московськими архивами, головню Архивом Заграничних Справ) збірник джерел — Акты Южной-Западной России, розпочатий Костомаровом, доповнюваний півнійше Карповом, дійшовши до р. 1678, спинив ся тому кільканадцять літ і нема ніяких виглядів на його продовження. Все иньше, що видавало ся перед тим і по тим (як Памятники і Архив київської комісії, Акты Московскаго государства, Матеріали Куліша й Еварицького, Listy Żółkiewskiego, Księga Pamiętnicza Jak. Michałowskiego, Akta do panowania Stef. Batorego, Pisma do wieku i spraw Jana Sobieskiego, Archivum Jana Zamojskiego і т. ин.) мало ще більше уривковий і випадковий характер, або лише привагідно зачіпляючи історію козаччини, або займаючи ся певними спеціальними моментами в її історії. З перерванем Актів Ю. и З. Россіи не стало видавництва присвяченого систематичному видаванню матеріалів до історії козаччини, і не видко, щоб заносило ся на зміну в сій справі, бодай в ближшій часі. Се вкладає моральний обовязок на нашу археографічну комісію — застановити ся над сею справою.

Займаючи дванадцятий вже рік катедру історії на львівському університеті, я звертав увагу не тільки на те, аби мої слухачі (ті розуміють ся, котрих інтереси сягали далі осягнення учительської кваліфікації) присвоювали собі основи наукової методи в студіюванні історичного матеріалу, але також здобували собі практичні підстави для самостійної роботи над архівальним і звагалі археографічним матеріалом. А що козацький період вістає ся найбільше вдячним і принадним полем роботи для молодих дослідників, даючи можливість в невеликим розмірно накладом праці осягнути якісь наукові результати, то період сей служив звичайним полем наукових вправ для учасників мого семінара. Таким чином протягом сих десяти в верхом літ вишло в того семінара не меньше десятка молодих людей відповідно вправлених в історичну й археографічну методу, а при тім добре обізнаних з певними партіями історіографії історії України. Се дає мині можливість виступити перед Хв. Археографічною Комісією в проєктом систематичного збирання й видання матеріалів до історії України в козацьких часах і самої козаччини спеціально, коротше сказати — корпусу матеріалів до історії української козаччини.

Корпус сей мав би обняти час головно від останньої чверти XVI в. почавши й кінчаючи серединою XVIII в. Він має зібрати матеріал не тільки для зверхньої, воєнної і дипломатичної історії козаччини, які головно звертали увагу дослідників і видавців давнійше, але також для студіювання козаччини як явища соціально-національного, продукта економічних і суспільно-політичних обставин, далі — козацької організації й управи та відносин під козацьким режімом. Головними етанами археографічної роботи для сього корпусу, окрім львівських збірок, в значній мірі вже використаних, уважаю такі: краківські збірки (бібл. Чарторийських, університетська й академічна), варшавські (головно орд. Красінських і генер. штабу), петербурські (Публічна бібліотека, архив сенату й генер. штабу), московські (архів мін. справедливости й заграничних справ, також теки Маркевича в Румянц. музею), харківський і чернігівський архави — останки актів козачих урядів, київська збірка паперів Лаваревського (в університеті), несвижська, славуцька й деякі інші збірки поменьшого, для сеї справи значіння.

Самий хід роботи я проєктував би в таких головних рисах: розділити роботу хронологічно (нпр. до Хмельниччини, від смерти Хмельницького до 1664 р., часи Дорошенка і Самойловича

часи Мазени і Скоропадського), а також і по групах архивів (архиви краківські й варшавські, архиви московські й петербурські, і т. н.), і поручити чи то поодиноким дослідникам, чи групам їх збирання матеріалу в певного періоду й публікування того матеріалу, коли він дійде великості одного тому. Таке сполучення роботи збирача з роботою видавця й можливість скорого видання зібраного матеріалу дасть заохоту науковим робітникам і устереже цілий проєкт від небезпечности загрузнути в передвступних роботах, як то часто буває. Загального проводу і редакційного нагляду можу підняти ся.

Удїлена міністерством сього року підмога археографічній комісії дає можливість організувати перші археографічні експедиції уже в сїм році. Археографічна комісія зволить у дальших роках поновляти прошення до міністерства про таку-ж підмогу, а коли повстане можливість видання вже зібраних матеріалів — вставити ся перед виділом Наук. Тов. ім. Шевченка про підмогу з його фондів, щоб томи сього корпусу могли виходити, не чекаючи своєї черги з Памятками. Публікація ся була-б на стільки важна для інтересів української науки, що представлення се повинно знайти прихильне розв'язання у Виділу Товариства.

М. Грушевський.
